

Met je smartphone op stap en 'Literair Transvaal' ontdekken

09 juli 2015

De belangstellenden uitgenodigd om binnen de muren van de Krugerkamer te luisteren naar de 93-jarige Maurice Ferares.

TRANSVAALBUURT - Veel mensen zijn in het bezit van een smartphone. En dat is maar goed ook. Want daarmee kun je nu een audiotour maken door de Transvaalbuurt en ontdekken dat er door de jaren heen opvallend veel schrijvers in die buurt hebben gewoond. Bekende namen kom je tegen, zoals die van Nescio, toneelschrijver Herman Heijermans, onderwijzer Theo Thijssen en historicus Jacques Presser. Maar ook Oek de Jong en Maarten Spanjer. Een app leidt je langs achttien adressen in de buurt waar een verhaal aan verbonden is. Mensen uit de buurt lezen ze voor. Een bijzondere ervaring.

Op het Krugerplein, in een open tent voor de Krugerkamer, presenteerde Daniël Metz het nieuwste project van *Museum zonder muren*. En zo hoort het ook bij dit bijzondere museum. Op verschillende plaatsen in de buurt en in steeds andere verschijningsvormen brengt het 'museum' de historie van de Transvaalbuurt tot leven. Toch werden de belangstellenden uitgenodigd om binnen de muren van de Krugerkamer te luisteren naar de 93-jarige Maurice Ferares. Hij is geboren in de Spitskopstraat en heeft nog scherpe herinneringen aan de buurt in de jaren '20 en '30. Daarover en over de rampspoed tijdens de Tweede Wereldoorlog schreef hij onder andere 'Violist in het verzet'. Over dat boek is een audiofragment in de tour opgenomen. Ferares is nog lang niet klaar met schrijven en heeft onlangs een dichtbundel gepubliceerd.

Buurthistorie in de literatuur

Voor Literair Transvaal zijn achttien literaire fragmenten van verschillende schrijvers geselecteerd. Een groot aantal daarvan gaan over de buurt door de jaren heen. Vooral de jaren '20 en '30 zijn goed vertegenwoordigd. De buurt had toen een uitgesproken Joods karakter. De eerste bewoners

kwamen vanuit de verpauperde Jodenbuurt rond het Waterlooplein naar deze gloednieuwe arbeidersbuurt. De Transvaalbuurt werd tijdens de Tweede Wereldoorlog een getto van waaruit duizenden Joden zijn weggevoerd. Dit is een aangrijpende geschiedenis, waar in deze wandeling niet aan voorbij gegaan zal worden. Als luchtige noot zijn verhalen en gedichten van hedendaagse schrijvers opgenomen.

Bewonersparticipatie

Huidige bewoners van de Transvaalbuurt hebben actief deelgenomen bij het samenstellen van de wandeling. Zij hebben geadviseerd bij de selectie van de fragmenten en hebben de teksten vervolgens ingesproken voor de audiotour. Tijdens het wandelen van de route ontstaat zo een boeiende interactie tussen de authentieke tekst en de hedendaagse buurt. Ook zullen bewoners optreden als ambassadeur van een audiofragment bij hun in de straat.

Achttien fragmenten

In Literair Transvaal zijn achttien fragmenten te horen van auteurs die in de Transvaalbuurt hebben gewoond of over de buurt hebben geschreven. Ina Boudier-Bakker geeft de vroegste beschrijving, rond 1880. De Linnaeusstraat heette toen nog Oetewalerweg en met de tram was je met een half uur op Dam! Nescio en toneelschrijver Herman Heijermans

woonden kort na 1900 aan de Transvaalkade, het oudste stukje van de buurt. Heijermans raakte verwickeld in een hevige burenruzie, wat hem inspireerde tot het schrijven van het toneelstuk *Buren*.

Joodse geschiedenis

Een aantal auteurs beschrijft de jaren '20 en '30, toen de Transvaalbuurt een uitgesproken Joods karakter had. Jules Schelvis, huisarts Ben Sajet en historicus Jacques Presser woonden er toen zelf. Marja Vuijsje reconstrueert de geschiedenis van haar familie vanuit het heden. Meyer Sluysen beschrijft juist het leven in de voormalige Jodenbuurt rond het Waterlooplein, waar de meeste Transvaalbewoners vandaan kwamen. Weinig bekend is dat onderwijzer en politicus Theo Thijssen ruim 20 jaar in de Transvaalbuurt woonde. Hier schreef hij zijn bekende werken als *Kees de Jongen* en *De gelukkige klas*. De Tweede Wereldoorlog en de Jodenvervolging spelen een belangrijke rol in de literatuur. Ab Caransa, Maurice Ferares, Carina Smit en Maartje van Tijn geven een indringend beeld van razzia's, verzet en onderduiken in de buurt.

Tegenwoordige tijd

Acteur en schrijver Maarten Spanjer groeide in de jaren '50 en '60 op in de Retiefstraat, waar hij de melkboer hielp met het ophalen van lege flessen. Bij één adres bleef de melkboer wel heel lang weg. Voormalig buurtbewoner Oek de Jong schreef zijn debuutroman begin jaren '70 in de Krugerstraat op de spreekwoordelijke studentenkamer 'driehoog-achter'. Ook tegenwoordig brengt de Transvaalbuurt literatuur voort. Shawky Ezzat en Karina Meister zijn beiden kunstenaar en dichter. Zij verwoorden de huidige samenleving in dichtvorm, in Arabische en Nederlands.

Installeer de route

De audioroute *Literair Transvaal* kun je gratis downloaden via izi.travel/nl. Zet de izi.travel-app op je smartphone of tablet. Wanneer je dit hebt gedaan kun de route downloaden. Het is handig om dit te doen op een plek waar wifi beschikbaar is. Vergeet niet vóór gebruik van de route je gps-navigatie aan te zetten.

Voordat de wandeling startte in de Krugerkamer werd de app gedownload.

Museum zonder Muren

Museum zonder Muren is een innovatief museumconcept dat mensen samen laat genieten van kunst en cultuur. Standplaats van de organisatie is de Amsterdamse Transvaalbuurt. De unieke geschiedenis, de architectuur, de bewoners en hun verhalen vormen de basis voor afwisselende tentoonstellingen en projecten die voornamelijk plaatsvinden in de openbare ruimte. Bij Museum zonder Muren staat de wijk centraal. De keuze voor programmering komt tot stand in samenspraak met bewoners, ondernemers en buurtorganisaties.

meer info

www.museumzondermuren.com

[+](#) Share / Save